

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๕๑

วันที่ ๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๒๒ ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๕ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๓ และมาตรา ๓๘วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ และขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่

ความเห็น

พิเคราะห์แล้ว ไม่มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพราะรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวไม่มีผลใช้บังคับแล้ว จึงจะต้องพิจารณาคำร้องในประเด็นดังกล่าวว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน หรือไม่

เห็นว่าข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๒๒ ที่ใช้บังคับแก่กลุ่มสมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มสมรสดังกล่าวเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยนั้น ถือได้ว่าบทบัญญัติกฎหมายดังกล่าวลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เป็นบุคคลธรรมดา มิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างรุนแรง เพราะเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ นั้น เห็นว่าโดยหลักการ

แห่งรัฐธรรมนูญนี้ได้ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลไว้โดยชัดแจ้ง การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพนั้นไม่ได้ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ ได้กำหนดข้อยกเว้นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ดังกล่าว

จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๒๒ เป็นบทกฎหมายที่ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐหรือสัมพันธ์จากรัฐเป็นต้น และกฎหมายนี้ยังให้นำมาใช้บังคับแก่คู่สมรสของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยนั้น ก็โดยเจตนาที่จะห้ามมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำดังกล่าวโดยมิชอบและเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยง จึงขยายการใช้บังคับ ครอบคลุมถึงคู่สมรสด้วยที่ห้ามมิให้เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ แม้บทกฎหมายนี้จะมีลักษณะกว้างลงในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แต่ก็มีหลักยกเว้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ ให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ วรรค ๒ ยังบัญญัติการจำกัดเสรีภาพของบุคคลโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ และมาตรา ๑๒๒ จึงมีผลใช้บังคับไม่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิ เสรีภาพของบุคคลเกินกว่าเหตุหรือเกินกว่าความจำเป็น และไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมแต่อย่างใด

สำหรับมาตรา ๑๒๒ วรรคสอง ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบทางอาญา เนื่องจากคู่สมรสของตนประกอบกิจการต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๐ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วยตนเองก็ไม่ต้องรับผิดชอบทางอาญานั้นเป็นการผลัดภาระการพิสูจน์ให้กับบุคคลผู้บริสุทธิ์อันเป็นการขัดต่อสิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมนั้น เห็นว่า แม้ในคดีอาญาจะมีข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดก็ตาม แต่การที่บัญญัติยกเว้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพิสูจน์ตนเองว่ามีได้รู้

เห็นหรือร่วมในการกระทำผิดก็เป็นหลักที่บัญญัติยกเว้นความรับผิดทางอาญาไว้โดยให้มีการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนให้ปรากฏย่อมไม่ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่อย่างไร

จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ มาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ